

Date: 3rd July-2026

UO'K: 336.717.061.1-057.875 JEL: D14, D91, I22

**TALABALAR UCHUN MOLİYAVIY SAVODXONLIKNING AHAMIYATI:
NAZARIY VA AMALIY TAHLIL**

Allaberganova Dilara

Toshkent iqtisodiyot va texnologiyalar universiteti, Iqtisodiyot fakulteti

Ilmiy rahbar: dots. **Dadaboyev Shavkat**

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalar uchun moliyaviy savodxonlikning ahamiyati nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda moliyaviy savodxonlik tushunchasining mazmun-mohiyati, uning iqtisodiy nazariyalardagi o'rni, xalqaro tajriba (OECD/PISA, S&P Global FinLit Survey, GFLEC tadqiqotlari) va O'zbekistondagi amaliyot (Markaziy bankning Finlit.uz loyihasi) misolida ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, moliyaviy savodli talabalar o'z byudjetini samarali boshqaradi, ortiqcha qarzga botishdan saqlanadi va kelajakdagi moliyaviy farovonlikka tayyor bo'ladi. Maqola yakunida talabalar orasida moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: moliyaviy savodxonlik, talabalar, shaxsiy moliya, byudjetlashtirish, moliyaviy ta'lim, iqtisodiy xulq-atvor, moliyaviy farovonlik.

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical significance of financial literacy for university students. The study examines the conceptual foundations of financial literacy within economic theory, drawing on international evidence (OECD/PISA, the S&P Global FinLit Survey, and GFLEC research) as well as national practice in Uzbekistan, including the Central Bank's Finlit.uz initiative. The findings indicate that financially literate students manage their budgets more effectively, avoid excessive debt, and are better prepared for long-term financial well-being. The article concludes with practical recommendations for strengthening financial literacy among students.

Keywords: financial literacy, students, personal finance, budgeting, financial education, economic behavior, financial well-being.

Аннотация: В статье анализируется теоретическое и практическое значение финансовой грамотности для студентов вузов. Рассматриваются концептуальные основы финансовой грамотности в экономической теории, а также международный опыт (OECD/PISA, S&P Global FinLit Survey, исследования GFLEC) и национальная практика Узбекистана, в частности проект Центрального банка Finlit.uz. Результаты показывают, что финансово грамотные студенты эффективнее управляют бюджетом, избегают избыточной задолженности и лучше подготовлены к финансовому благополучию в будущем. В заключение предложены практические рекомендации по повышению финансовой грамотности студентов.

Ключевые слова: финансовая грамотность, студенты, личные финансы, бюджетирование, финансовое образование, экономическое поведение, финансовое благополучие.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida moliyaviy bozorlar, bank xizmatlari va raqamli to'lov vositalari tobora murakkablashib bormoqda. Kredit kartalari, mikrokreditlar, onlayn investitsiya platformalari va turli moliyaviy ilovalarning keng tarqalishi insondan nafaqat iqtisodiy bilim, balki amaliy moliyaviy ko'nikmalarni ham talab qiladi. Ayniqsa, talabalik davri — inson hayotida moliyaviy mustaqillikka birinchi qadamlar qo'yiladigan davr — bu borada alohida ahamiyat kasb etadi, chunki aksariyat talaba o'quv to'lovlari, turar joy xarajatlari, transport va kundalik ehtiyojlarni mustaqil rejalashtirishga majbur bo'ladi.

Xalqaro tadqiqotlar moliyaviy savodxonlikning insonning umrbod farovonligiga ta'sirini ishonchli tarzda isbotlab bergan. Jumladan, A. Lusardi va O. Mitchellning fundamental tadqiqotida moliyaviy bilim inson kapitaliga investitsiyaning bir shakli sifatida talqin qilinadi va u kishilarning iste'mol, jamg'arma va pensiya bo'yicha qarorlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi [1]. Bu yondashuvga ko'ra, moliyaviy bilimni shakllantirish aholining umumiy farovonligi va davlat siyosati uchun muhim natijalarga olib keladi. Shu bilan birga, ular yetarli moliyaviy bilimga ega bo'lmagan kishilarning yuqori foizli qarzlarga jalb bo'lishi va moliyaviy rejalashtirishda jiddiy kamchiliklarga yo'l qo'yishini ham ko'rsatib bergan [1; 2]. Boshqa tadqiqotlarda moliyaviy bilim boylik tengsizligining asosiy omili sifatida ham qaraladi, chunki u odamlarga investitsiya qarorlarini qabul qilishga va moliyaviy resurslarni samaraliroq taqsimlashga yordam beradi [3].

Mazkur maqolaning maqsadi — talabalar uchun moliyaviy savodxonlikning ahamiyatini nazariy jihatdan asoslash, xalqaro va milliy tajribani tahlil qilish, shuningdek talabalar orasida moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotning vazifalari quyidagilardan iborat: moliyaviy savodxonlik tushunchasining nazariy asoslarini ochib berish; talabalar uchun moliyaviy savodxonlikning ahamiyatini asosiy yo'nalishlar bo'yicha tahlil qilish; xalqaro statistik ma'lumotlar (OECD/PISA, S&P Global FinLit Survey) asosida muammoning dolzarbligini ko'rsatish; O'zbekistondagi amaliyotni baholash; va amaliy tavsiyalar shakllantirish.

1. MOLIVAVIY SAVODXONLIKNING NAZARIY ASOSLARI VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Moliyaviy savodxonlik tushunchasi iqtisodiy adabiyotda turlicha talqin etiladi, biroq aksariyat tadqiqotchilar uni inson kapitaliga investitsiyaning bir ko'rinishi sifatida ko'rib chiqadi. Iqtisodiyot va Hamkorlik bo'yicha Tashkilot (OECD) ta'rifi ko'ra, moliyaviy savodxonlik — bu moliyaviy tushunchalar va xavf-xatarlar haqidagi bilim, ko'nikma, munosabat va xulq-atvorning uyg'unligi bo'lib, u shaxsning to'g'ri moliyaviy qarorlar qabul qilishi va o'z moliyaviy farovonligini oshirishi uchun zarurdir.

Lusardi va Mitchell tomonidan ishlab chiqilgan o'lchov metodologiyasi moliyaviy savodxonlikni uchta asosiy tushunchaga asoslanib baholaydi: foiz stavkalari va murakkab foiz hisoblash bo'yicha sonli savodxonlik, inflatsiyani tushunish va xavfni diversifikatsiya qilish tamoyili. Jamg'arma va investitsiya qarorlarining negizida uch asosiy tushuncha yotadi: foiz stavkalari, jumladan murakkab foizni hisoblash bilan bog'liq sonli savodxonlik va hisob-kitob qobiliyati; inflatsiyani tushunish; va xavfni diversifikatsiya qilishni anglash.

Date: 3rd July-2026

Ushbu savollar dunyo bo'yicha o'nlab milliy va xalqaro so'rovlarda qo'llanilgan va moliyaviy savodxonlikni o'lchashning xalqaro standartiga aylangan [1].

Nazariy jihatdan, moliyaviy savodxonlik bir nechta iqtisodiy yo'nalishlar bilan bog'liq holda izohlanadi:

- Hayot tsikli nazariyasi (life-cycle hypothesis) — shaxsning umr davomidagi daromad va xarajatlarni muvozanatlashtirish, jamg'arma va iste'molni vaqt bo'yicha optimal taqsimlashga asoslanadi; moliyaviy savodxonlik bu muvozanatni ta'minlashning asosiy vositasi hisoblanadi.

- Inson kapitali nazariyasi — moliyaviy bilim ta'lim, sog'liqni saqlash kabi inson kapitaliga investitsiyalarning bir turi sifatida qaraladi va u kelajakdagi daromad va farovonlikni oshiradi.

- Xulq-atvor iqtisodiyoti (behavioral economics) — odamlarning moliyaviy qarorlarida har doim ham rasional bo'lmagan, psixologik omillar (impulsiv xarid, kelajakni kam baholash, ijtimoiy bosim) ta'sirini o'rganadi va moliyaviy savodxonlikni bunday xatolarni kamaytirish vositasi sifatida talqin qiladi.

- Moliyaviy inklyuziya (financial inclusion) konsepsiyasi — aholining bank va moliya xizmatlaridan foydalanish imkoniyatini kengaytirish bilan bog'liq bo'lib, moliyaviy savodxonlik ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanishning zaruriy shartidir.

Xalqaro miqyosda o'tkazilgan S&P Global FinLit Survey natijalariga ko'ra, dunyo aholisining atigi uchdan bir qismi moliyaviy savodli hisoblanadi, ya'ni to'rt asosiy tushunchadan (sonli savodxonlik, murakkab foiz, inflatsiya, xavfni diversifikatsiya qilish) kamida uchtasini to'g'ri tushunadi [4; 5]. So'rov natijalariga ko'ra, dunyo bo'yicha kattalarning uchdan ikki qismi moliyaviy jihatdan savodsiz, shuningdek erkaklar va ayollar o'rtasida ham sezilarli farq mavjud. Bu holat, xususan, rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda va yosh aholi guruhlarida yanada yaqqolroq namoyon bo'ladi, bu esa talabalar uchun moliyaviy ta'limning dolzarbligini yanada kuchaytiradi [5].

2. TALABALAR UCHUN MOLIYAVIY SAVODXONLIKNING AHAMIYATI

Talabalik davri ko'pchilik uchun mustaqil moliyaviy hayotning boshlanish nuqtasi hisoblanadi. Aynan shu davrda shakllangan moliyaviy odatlar, qarashlar va ko'nikmalar insonning butun hayoti davomidagi iqtisodiy xulq-atvoriga ta'sir ko'rsatadi. Quyida talabalar uchun moliyaviy savodxonlikning asosiy ahamiyat yo'nalishlari ko'rib chiqiladi.

Shaxsiy byudjetni samarali boshqarish

Moliyaviy savodli talaba o'z daromadlari (stipendiya, ota-onadan yordam, qo'shimcha ish haqi) va xarajatlarini (o'qish to'lovi, turar joy, oziq-ovqat, transport) tizimli tarzda rejalashtirish ko'nikmasiga ega bo'ladi. Byudjetlashtirish ko'nikmasi moliyaviy stressni kamaytiradi va kutilmagan xarajatlarga tayyor bo'lish imkonini beradi. Aksincha, moliyaviy savodsizlik ko'pincha pulni nazoratsiz sarflash, oy oxirida moliyaviy qiyinchiliklarga duch kelish va akademik faoliyatga salbiy ta'sir ko'rsatadigan stress holatlariga olib keladi.

Ortiqcha qarzga botishning oldini olish

Zamonaviy moliyaviy bozorda talabalarga mo'ljallangan kredit kartalari, mikrokreditlar va "keyinroq to'lash" (buy now, pay later) xizmatlari keng tarqalgan.

Date: 3rd July-2026

Moliyaviy savodxonlikka ega bo'lmagan talaba bunday vositalardan foydalanishda haqiqiy foiz stavkasini, jarima shartlarini va umumiy qarz yukini to'g'ri baholay olmaydi. Lusardi va Tufanoning tadqiqotlari moliyaviy savodsizlikning yuqori narxli qarz olish bilan bog'liqligini ko'rsatadi [2]. Moliyaviy savodsizlik, o'z navbatida, yuqori xarajatli qarz olishga va qisqa hamda uzoq muddatli moliyaviy rejalashtirishning yetarli darajada bo'lmashiga olib kelishi mumkin. Shu sababli, foiz stavkalari, murakkab foiz va kredit shartnomalarini tushunish ko'nikmasi talabalarni ortiqcha qarz yukidan himoya qiladigan asosiy vositalardan biridir [2].

Kelajakdagi moliyaviy farovonlikka tayyorgarlik

Erta yoshda shakllangan jamg'arma va investitsiya odatlari uzoq muddatli moliyaviy farovonlikning poydevorini tashkil etadi. OECD tomonidan o'tkazilgan PISA-2022 moliyaviy savodxonlik bahosi natijalariga ko'ra, yuqori moliyaviy savodxonlik ko'rsatkichiga ega o'quvchilar past ko'rsatkichli tengdoshlariga nisbatan ancha ko'proq jamg'arma qilish va xarid qilishdan oldin narxlarni solishtirish ehtimoliga ega [6]. Natijalar moliyaviy savodxonlik va ijobiy moliyaviy xulq-atvor o'rtasida bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi: moliyaviy savodxonligi yuqori o'quvchilar past ko'rsatkichli o'quvchilarga nisbatan jamg'arma qilish ehtimoli 72 foizga, xarid qilishdan oldin narxlarni solishtirish ehtimoli esa 50 foizga yuqori. Bu ma'lumotlar moliyaviy bilimning shaxsning amaliy iqtisodiy xulq-atvoriga bevosita ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi [6].

Tadbirkorlik faoliyati va kasbiy rivojlanishga tayyorlik

Bugungi kunda ko'plab talabalar o'qish davrida yoki bitirgandan keyin tadbirkorlik faoliyatini boshlashga intiladi. Moliyaviy savodxonlik — biznes-reja tuzish, boshlang'ich kapitalni hisoblash, moliyaviy oqimlarni boshqarish va investorlar bilan muloqot qilish uchun zaruriy poydevor hisoblanadi. Moliyaviy bilimga ega talaba bank kreditlari, grant dasturlari va davlat tomonidan yosh tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlaridan oqilona foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Iqtisodiy beqarorlikka chidamlilikni oshirish

Valyuta kursi o'zgarishi, inflatsiya va global iqtisodiy beqarorlik sharoitida moliyaviy savodli shaxslar o'z resurslarini diversifikatsiya qilish va xavf-xatarlarni baholash orqali iqtisodiy zarbalarga nisbatan chidamliroq bo'ladi. Bu, ayniqsa, rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda, jumladan Markaziy Osiyo mintaqasida, alohida ahamiyat kasb etadi, chunki bunday mamlakatlarda moliyaviy bozor infratuzilmasi va iste'molchilarni himoya qilish mexanizmlari hali shakllanish bosqichida bo'ladi.

3. XALQARO TAJRIBA VA STATISTIK TAHLIL

Iqtisodiyot va Hamkorlik bo'yicha Tashkilotning Xalqaro o'quvchilarni baholash dasturi (PISA) doirasida 2012, 2015, 2018 va 2022-yillarda moliyaviy savodxonlik bo'yicha maxsus baho o'tkazilgan. 2022-yilgi tadqiqotda 20 mamlakat va iqtisodiyotdan 15 yoshli o'quvchilar ishtirok etgan. Yigirma mamlakat va iqtisodiyot — ulardan o'n to'rttasi OECD a'zosi va oltitasi hamkor mamlakat — PISA 2022 moliyaviy savodxonlik bahosida ishtirok etdi. Natijalarga ko'ra, OECD mamlakatlari bo'yicha o'rtacha 18 foiz o'quvchi moliyaviy savodxonlikning bazaviy darajasiga ham erisha olmagan, ya'ni ular kundalik hayotdagi moddiy masalalarni hal qilishda o'z bilimlarini qo'llay olmaydi [6].

Date: 3rd July-2026

O'rtacha hisobda OECD mamlakatlarida o'quvchilarning 18 foizi moliyaviy savodxonlikning bazaviy darajasiga ega emas, ya'ni ular real hayotdagi moliyaviy masala va qarorlarga oid bilimlarini qo'llay olmaydi.

Bundan tashqari, tadqiqot ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan qulay sharoitdagi o'quvchilarning kambag'al oilalardan kelgan tengdoshlariga nisbatan sezilarli darajada yuqori natija ko'rsatishini aniqladi, bu esa moliyaviy ta'limning ijtimoiy tenglikni ta'minlash vositasi sifatidagi ahamiyatini ko'rsatadi [6]. Ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan qulay sharoitdagi o'quvchilar PISA 2022 moliyaviy savodxonlik bahosida kam ta'minlangan o'quvchilarga nisbatan OECD mamlakatlari bo'yicha o'rtacha 87 ballga yuqori natija ko'rsatdi.

S&P Global FinLit Survey doirasida 140 dan ortiq mamlakatda 150 mingdan ziyod kattalar so'rov o'tkazilgan bo'lib, natijalar moliyaviy savodxonlikning mamlakatlar va yosh guruhlariga bo'yicha sezilarli farqlanishini ko'rsatdi [4; 5]. Rivojlangan iqtisodiyotlarda — Kanada, Frantsiya, Germaniya, Italiya, Yaponiya, Buyuk Britaniya va AQSHda — o'rtacha 55 foiz kattalar moliyaviy savodli hisoblanadi, ammo bu ko'rsatkich mamlakatlar bo'yicha 37 foizdan (Italiya) yuqori darajagacha farqlanadi. Rivojlanayotgan yirik iqtisodiyotlarda (Xitoy, Hindiston, Janubiy Afrika kabi) bu ko'rsatkich o'rtacha pastroq bo'lib, mamlakatlar o'rtasida ham katta tafovut mavjud. Rivojlanayotgan yirik iqtisodiyotlarda o'rtacha 28 foiz kattalar moliyaviy savodli hisoblanadi, biroq bu ko'rsatkich Hindistondagi 24 foizdan Janubiy Afrikadagi 42 foizgacha farqlanadi. Yosh kattalar (15–35 yosh) guruhi bo'yicha rivojlangan iqtisodiyotlarda moliyaviy savodxonlik darajasi 56 foizni tashkil etadi, bu esa o'rta yosh guruhiga (36–50 yosh) nisbatan pastroqdir. O'rtacha hisobda 35 yosh va undan kichik yosh kattalarning 56 foizi moliyaviy savodli hisoblanadi, 36–50 yoshdagilar esa bu ko'rsatkich 63 foizni tashkil etadi. Bu ma'lumotlar yoshlar, jumladan talabalar, moliyaviy ta'lim borasida alohida e'tibor talab qiluvchi guruh ekanligini tasdiqlaydi [4; 5].

1-jadval. Moliyaviy savodxonlik darajasi bo'yicha tanlangan xalqaro ko'rsatkichlar

Ko'rsatkich	Qiymat
Dunyo bo'yicha moliyaviy savodli kattalar ulushi	≈ 33%
Rivojlangan iqtisodiyotlarda moliyaviy savodxonlik	≈ 55%
Rivojlanayotgan yirik iqtisodiyotlarda moliyaviy savodxonlik	≈ 28%
Yosh kattalar (15–35 yosh), rivojlangan iqtisodiyotlar	≈ 56%
OECD o'quvchilarining bazaviy darajaga erishmagan ulushi (PISA 2022)	≈ 18%
Yuqori moliyaviy savodxonlikka ega	+72%

Date: 3rd July-2026

o'quvchilarning ehtimoli nisbatan)	jamg'arma (past ko'rsatkichlilarga	qilish
--	--	--------

4. O'ZBEKISTONDA MOLIYAVIY SAVODXONLIKNI OSHIRISH AMALIYOTI

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki 2020-yildan buyon aholining, jumladan talaba-yoshlarning moliyaviy savodxonligini oshirish maqsadida Finlit.uz axborot-ta'lim platformasini yuritmoqda. Markaziy bank tomonidan aholining moliyaviy savodxonligini oshirish maqsadida 2020-yildan buyon Finlit.uz axborot-ta'lim veb-sayti hamda uning ijtimoiy tarmoqlardagi sahifalari faoliyat ko'rsatmoqda, bu platforma o'quvchi va o'qituvchilar, volontyor talabalar, chekka hududlardagi ayollar va migrantlar oilasi, yosh tadbirkorlar uchun bilim maydonchasi bo'lib xizmat qilmoqda [11]. So'nggi yillarda Markaziy bank o'nlab loyihalar doirasida aholining moliyaviy bilim va ko'nikmalarini oshirish, shu jumladan ta'lim tizimiga moliyaviy savodxonlik elementlarini joriy etish bo'yicha ishlarni amalga oshirmoqda [11]. So'nggi yillarda Markaziy bank 73 ta loyiha doirasida aholining moliyaviy savodxonlik bo'yicha bilim va ko'nikmalarini oshirmoqda, shu jumladan ta'lim tizimiga moliyaviy savodxonlik kiritilishiga ilk qadamlar tashlandi.

Markaziy bank tarkibida moliyaviy savodxonlikni oshirish va bank mutaxassislarini qayta tayyorlash bo'yicha alohida tarkibiy bo'linma faoliyat yuritadi, uning asosiy vazifalari qatoriga aholi va tadbirkorlarning moliyaviy savodxonlik darajasini oshirish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish kiradi [12]. Ushbu bo'linmaning vazifalari qatoriga aholi va tadbirkorlarning moliyaviy savodxonlik darajasini oshirish strategiyasini ishlab chiqish hamda uning doirasida belgilangan vazifalarni amalga oshirish kiradi. Shunga qaramay, oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy savodxonlik fanining alohida majburiy modul sifatida barcha yo'nalishlar uchun joriy etilmaganligi, talabalarning amaliy moliyaviy ko'nikmalari (byudjetlashtirish, kredit shartlarini tahlil qilish, investitsiya asoslari) bo'yicha bilim darajasining hali ham yetarli emasligi muammoligicha qolmoqda. Bu holat O'zbekiston oliy ta'lim tizimida moliyaviy savodxonlikka oid o'quv dasturlarini kengaytirish zaruriyatini ko'rsatadi.

TAVSIYALAR

O'tkazilgan tahlil asosida talabalar orasida moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha quyidagi amaliy tavsiyalar shakllantirildi:

1. Oliy ta'lim muassasalarining barcha yo'nalishlari uchun "Shaxsiy moliyani boshqarish" mavzusidagi qisqa kursni majburiy yoki tanlov fani sifatida o'quv dasturiga kiritish.
2. Talabalar uchun amaliy byudjetlashtirish va xarajatlarni rejalashtirish bo'yicha mobil ilova va onlayn vositalarni targ'ib qilish.
3. Markaziy bankning Finlit.uz platformasi va boshqa moliyaviy ta'lim resurslarini universitet ta'lim jarayoniga integratsiya qilish, masalan, fakultativ darslar va seminarlar shaklida.

Date: 3rd July-2026

4. Talabalar orasida kredit kartalari, mikro kreditlar va “keyinroq to‘lash” xizmatlarining haqiqiy foiz stavkalari va xavf-xatarlari haqida tushuntirish ishlarini kuchaytirish.

5. Talaba-yoshlar uchun moliyaviy savodxonlik bo‘yicha tanlovlar, viktorinalar va amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etish orqali nazariy bilimni amaliy ko‘nikmaga aylantirish.

6. Banklar va moliya institutlari bilan hamkorlikda talabalarga mo‘ljallangan maxsus jamg‘arma va boshlang‘ich investitsiya dasturlarini joriy etish.

XULOSA

O‘tkazilgan tahlil shuni ko‘rsatadiki, moliyaviy savodxonlik talabalar uchun shaxsiy byudjetni samarali boshqarish, ortiqcha qarzga botishning oldini olish, kelajakdagi moliyaviy farovonlikka tayyorgarlik ko‘rish, tadbirkorlik faoliyatiga asos yaratish va iqtisodiy beqarorlikka chidamlilikni oshirish nuqtai nazaridan muhim ahamiyatga ega. Xalqaro tadqiqotlar (OECD/PISA, S&P Global FinLit Survey, Lusardi va Mitchellning ishlari) moliyaviy bilim darajasi yuqori bo‘lgan shaxslarning ijobiy moliyaviy xulq-atvor namoyon qilishi va iqtisodiy zarbalarga nisbatan chidamliroq bo‘lishini ishonchli tarzda tasdiqlaydi.

O‘zbekistonda Markaziy bankning Finlit.uz kabi tashabbuslari muhim qadam hisoblansa-da, oliy ta‘lim tizimida moliyaviy savodxonlikka oid tizimli yondashuvni kuchaytirish hali dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda. Talabalarga moliyaviy bilim va ko‘nikmalarni o‘quv jarayoniga integratsiya qilingan holda berish — nafaqat alohida shaxslarning, balki mamlakat iqtisodiyotining barqaror va inklyuziv rivojlanishi uchun ham muhim shart hisoblanadi. Shu sababli, ushbu mavzu bo‘yicha keyingi tadqiqotlarni O‘zbekiston talabalari orasida moliyaviy savodxonlik darajasini empirik o‘rganish va aniq o‘quv dasturlari ishlab chiqish yo‘nalishida davom ettirish tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Lusardi, A., Mitchell, O. S. The Economic Importance of Financial Literacy: Theory and Evidence // Journal of Economic Literature. — 2014. — Vol. 52, No. 1. — P. 5–44.
2. Lusardi, A., Tufano, P. Debt Literacy, Financial Experiences, and Overindebtedness // Journal of Pension Economics and Finance. — 2015. — Vol. 14, No. 4. — P. 332–368.
3. Lusardi, A., Michaud, P.-C., Mitchell, O. S. Optimal Financial Knowledge and Wealth Inequality // Journal of Political Economy. — 2017. — Vol. 125, No. 2. — P. 431–477.
4. Klapper, L., Lusardi, A., van Oudheusden, P. Financial Literacy Around the World: Insights from the Standard & Poor’s Ratings Services Global Financial Literacy Survey. — Washington, DC: World Bank; GFLEC, 2015.
5. Standard & Poor’s Ratings Services. S&P Global Financial Literacy Survey (S&P Global FinLit Survey). — Washington, DC: Gallup; GFLEC, 2014–2015.
6. OECD. PISA 2022 Results (Volume IV): How Financially Smart Are Students? — Paris: OECD Publishing, 2024.
7. OECD/INFE. International Survey of Adult Financial Literacy. — Paris: OECD Publishing, 2023.

Date: 3rd July-2026

8. Klapper, L., Lusardi, A., Panos, G. A. Financial Literacy and the Financial Crisis // World Bank Policy Research Working Paper. — 2012. — No. 6107.
9. Cooley, A. Great Games, Local Rules: The New Great Power Contest in Central Asia. — Oxford: Oxford University Press, 2012. (qiyosiy iqtisodiy institutlar tahlili uchun)
10. Keynes, J. M. The General Theory of Employment, Interest and Money. — London: Macmillan, 1936. (jamg'arma va iste'mol nazariyasi asoslari)
11. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Moliyaviy savodxonlik bo'yicha axborot-ta'lim resursi "Finlit.uz". — Toshkent, 2020–2026. [Elektron resurs]. URL: <https://cbu.uz>
12. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Moliyaviy savodxonlikni oshirish va bank mutaxassislarini qayta tayyorlash departamenti faoliyati to'g'risida ma'lumot. — Toshkent, 2025–2026.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-son Farmoni "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida".
14. Mankiw, N. G. Principles of Economics. — 9th ed. — Boston: Cengage Learning, 2021. (iqtisodiy nazariya asoslari)
15. Jappelli, T. Economic Literacy and Quasi-Rational Behavior // Journal of Banking and Finance. — 2010. — Vol. 34. — P. 2779–2792.

